

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četr let eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. januarja 1904.

Poštno-hran. št. 849.872

Friderik Viljem Raiffeisen.

ZADRUGA

Slovensko zadružištvo v l. 1903.

Preteklo leto 1903. bilo je za naše zadružištvo leto močnega napredovanja in razvoja. Ustanovilo se je na novo lepo število zadrug, med temi največ posojilnic - rajfajzenovk, kot dokaz, da smisel za te vrste posojilnic prodira.

Posojilnice - rajfajzenovke so prave kmečke posojilnice, ki so najbolj primerne kmečkim kreditnim razmeram; a imeti mora vsaka župnija, vsaka večja občina, svojo posojilnico-rajfajzenovko.

Posebno velik napredek slovenskega zadružištva pomeni pa spopolnitev „Gospodarske zveze“.

„Gospodarska zveza“ uredila si je z novim letom 1903. za denarno sporavnico med svojimi članicami „Centralno blagajno“, ki je imela v letu 1903. nad 20 milijonov kron prometa.

Ta številka pove več, kot cel kup besed. „Centralne blagajne“ posluževale so se že vse denarne zadruge, ki so član „Gospodarske zveze“, kar priča, da je bila „Centralna blagajna“ že skrajno

potrebna in pa, da se je med članicami „Gospodarske zveze“ utrdila lepa zadružna disciplina. Zadružna disciplina mora biti; kršiti je ne sme nobena naša članica, če bi se ji ponujal tudi navidezen dobiček.

Da se je zadružna disciplina pri nas tako lepo utrdila, je samo na sebi imeniten napredek.

V l. 1903. utrjevalo in zboljšavalo se je tudi notranje poslovanje naših zadrug.

Tu ne smemo in tudi ne nameravamo zamolčati, da je pri tem preminilo dvoje, troje nezdravih organizmov, kar je dalo neprijateljem zadružištva povod za neopravičeno veselje, kojega so se vdeleževali celo nekoji tudi zadrugarji.

Mi pa pravimo, da je to zahteval zdrav napredek našega zadružištva, da so se iztrebili nezdravi deli.

Iz zadružištva mora zginiti vse nezdravo.

To ni nič nečastnega in tudi ne sme ovirati našega zadružnega dela.

Če se prelista zgodovina zadružištva po drugih državah, kjer je sedaj že na svojem višku, se najdejo pač hujski slični slučaji.

Kar se tiče omenjenih nezdravih organizmov, ki so se iztrebili z našega zadružištva, so bile to samo konsumne zadruge, spodkopavale so jih razmere in nasprotja in pomanjkanje zadružne discipline; hodile so po največ trmoglavo po svojih lastnih potih in se izogibale vodstvu „Gospodarske zveze“ ter nasprotovale njenim navodilom. . .

V l. 1903. izišel je revizijski zakon. Pomen in vsebina tega zakona sta bralcem našega lista že znana, toraj tu ni treba obširneje razpravljati.

Koristi zakona morajo se nam pa pokazati še to leto.

Sklepamo: Zadružištvo napreduje.

Zaključevanje računov.

Leto 1903 je minulo — zadruge morajo toraj zaključiti račune za to leto.

Starejše zadruge poznajo že to delo, ki jim ne dela več pre-

Podlistek.

Friderik Viljem Raiffeisen.

(S podobo.)

Ni bil slaven vojskovodja, ne velik politik, ne učenjak, ne pesnik, — in vendar je zabilježeno njegovo ime s zlatimi črkami v svetovni zgodovini. V zgodovini zadružištva celega sveta stavi se pa njegovo ime celo na najčastnejše mesto.

F. V. Raiffeisen storil je mnogo za človeštvo, ker je v pravem, najkritičnejem času zapričel svoje veliko delo za vzdržanje, rešitev kmečkega stanu; vodila ga je pri tem nesebična krščanska ljubezen do ubogega kmeta in mu je poma-

gal njegov trezen in jasen vpogled v praktične naloge življenja.

F. V. Raiffeisen zasluži, da izgovarja vsak kmetovalec njegovo ime s posebnim spoštovanjem — in s spoštovanja do tega imena pišemo te vrste, ki imajo namen, da seznanijo bralce „Narod. gospodarja“ tesneje s slavnim možem.

Nadalje je namen teh vrst, podučiti o bistvu takozvanega Raiffeisenovega sistema ter tako odstraniti cilj onim napadom, ki se proti udomačenju tega sistema na Slovenskem vedno in vedno ponavljajo.

* * *

Friderik Viljem Raiffeisen rodil se je dne 30. marca 1818. v Hamu.

Ham je večja vas ob reki Sieg ki se steka v Reno. Raiffeisenov oče, Gottfried Friderik Raiffeisen, bil je župan; njegova žena, rojena Amalija Kristijana Suzana Marija Lautzendörffer s Hama, rodila mu je devet otrok, med temi je bil Viljem sedmi.

F. V. Raiffeisen bil je star komaj tri leta, ko mu je umrl oče, ki ni zapustil posebnega premoženja.

To je bilo krivo, da je deček po dovršitvi domače ljudske šole moral ostati doma; kakor marsikateremu bistrumnemu slovenskemu dečku zapirala je tudi njemu revščina višja učilišča.

hude preglavice, a je mnogo za-
drug, ki v drugič ali celo prvo-
krat zaključujejo račune.

Mladim zadrugam — in najbrž
starejim tudi — gotovo vstrežemo,
če jim damo nekaj navodil za
sklepanje računov.

Ker je poslovanje denarnih in
nedenarnih zadrug različno, ne
morejo biti njih računski zaključki
popolnoma jednaki; radi tega de-
limo svoja navodila v dva dela
i. s. A.) za posojilnice — B.) za
nedenarne zadruge.

A. Posojilnice.

Mesec december 1903 se v
blagajniškem dnevniku še ni smel
zaključiti, ker še treba marsikaj
vpisati, kar spada v l. 1903.

Počakati se mora posebno na
kontni izvleček „Centralne bla-
gajne,“ ki ga določimo zanesljivo
še ta mesec.

Narbolje je, da se pusti po
zadnji vknjižbi l. 1903. pol ali
cela stran blagajniškega dnevnika
prazna — in se prične z vknjižbami
za l. 1904 na prihodnji celi strani.

Najprej naj se (če se to še ni
sproti zgodilo) natančno izračunajo
obresti hranilnih vlog, kakor tudi
zastale, zamudne in predplačane
obresti od posojil. Da bodo računi

natančni, naj računata vedno dva,
in sicer jeden za drugim.

Ko je to pripravljeno, naj se
sklenejo vse knjige, kakor itak
že znano. Na to naj se napravijo
izpiski iz „Knjige posojil“ „Knjige
hranilnih vlog“ in kjer so raz-
lični deleži, tudi oddelek „Deležne
knjige,“ eventuelno tudi iz knjige
tekočih računov.

Potem naj se na podlagi „Raz-
delnika“, ali pri novem knjigovod-
stvu „Blagajniškega dnevnika,“
izpolni v od nas poslani tiskovini
„Računski sklep“ oddelek „Denarni
promet.“ V olajšavo davčnim ura-
dom naj se med upravnimi stroški
vedno razločijo ustanovni stroški,
troški za tiskovine, nagrade, razni
davki in sicer naj se zadnji vedno
ločijo po kakovosti na pr. rentni
davek, neposredne pristojbine,
eventuelni zemljiški davek itd.
kakor je deloma že iz tiskovine
razvidno.

Na to sestaviti je na podlagi
prometa in eventuelne bilance za l.
1902 bilanco (stanje) za pretečeno
leto, ter se je pri tem ozirati na
tozadevna določila pravil. Med
aktiva je vpoštevati vse iste svote,
koje ima zadruga tirjati, ali pa
vrednostne stvari, koje se pri za-
drugi nahajajo, tako na primer

inventar, posojila, naloženi denar,
obresti od tega, zastale in zamudne
obresti od posojil, vrednost nepo-
rabljenih tiskovin, vrednost zem-
ljišč, delež pri jednom ali drugem
zavodu itd. ter konečno gotovina.

Med pasiva pa je vpoštevati
vse dolgove, koje je posojilnica
imela 31. dec. 1903, na pr. deleže
članov, hranilne vloge s kapitali-
zovanimi obrestmi, izposojila, dolžne
obresti od izposojil, za prihodnje
leto predplačane obresti od izposo-
jil, eventuelni dolg na inventarju,
tiskovinah, najemnin, zemljiščih
itd. Poleg tega pa je postaviti v
pasiva tudi rezervni zaklad z
eventuelnimi obrestmi.

Ko je to urejeno, odšteti je
pasiva od aktiv, na kar se po-
kaže čisti dobiček eventuelno na-
sprotno izguba. Ako se je poka-
zal dobiček, je isti vpisati med
pasiva, ako se pokaže izguba t. j.
ako presezajo pasiva aktiva, je
vpisati med aktiva.

Ko sta ta dva računa končana,
je iz obeh teh dveh ter eventu-
elno s pomočjo prejšnje bilance
sestaviti „Račun izgube in dobička.“

Dotični, ki sestavlja račun,
mora natančno preiskati denarni
promet in bilanco, da vidi, kaj je
v prvem ali drugem za leto, za
katero se dela račun, dobiček ali
izguba.

Pod dobiček spadajo n. pr.
prejete obresti od dolžnikov, za-
stale in zamudne obresti od dolž-
nikov, obresti od naloženega de-
narja (pri teh seveda samo iste,
ki so v letu, za katero se dela
račun, narastle, ne pa vse, ki so v
bilanci izkazane), prispevki k uprav-
nim stroškom, pristojbine, društvu
plačana ali še dolžna najemnina
itd. Nasprotno pa je izguba vse to,
kar se je v istem letu za račun-
sko leto samo izdalo ali napravilo
dolga, tako na pr.: Za prihodnje
leto predplačane obresti, upravni
stroški, najemnina društvena (že
plačana ali še dolžna), plačane in
dolžne obresti od izposojil, davki,
neposredne pristojbine, odpis pri

Tamošnji župnik Seippel je pa
spoznal bistri um mladega Viljema;
radi tega podučeval ga je sam v
predmetih višjih šol.

Že leta 1835. — toraj še zelo
mlad — šel je F. V. Raiffeisen
kot prostovolec k vojakom in sicer
je služil pri sedmi topničarski bri-
gadi v Kolinu na Reni, kjer je
postal podčastnik, ter prišel l. 1838.
v inšpekcijsko šolo v Koblencu.
Take inšpekcijske šole so bile tak-
rat na Pruskem samo tri; le naj-
bolji podčastniki so mogli priti v
nje, kjer so se pripravljali za nad-
ognjičarje. F. V. Raiffeisen je ostal
dve leti v tej šoli, napravil l. 1848.
izpit za nadognjičarja ter je prišel
l. 1841. kot ognjičar v Sayn pri Kob-

lencu, kjer je bila takrat državna
livarna za streljivo.

V Saynu bil je reden gost go-
stoljubnega drja. Karla Arnoldi,
pri kojem je bilo zbirališče večje,
a izbrane družbe; ta družba je na
mladega vojaka blagodejno vplivala.

Lahkomišljenemu počenjanju
mladih ljudi se je F. V. Raiffeisen
pa odtegoval.

V verskih rečeh bil je jako
resen; negoval je posebno ljubezen
do Boga in bližnjega.

F. V. Raiffeisen ni ostal dolgo
vojak. Lotila se ga je bolezen na
očeh, vsled koje je pozneje skoraj
popolnoma oslepel — in ta ga je
prisilila, da je slekel vojaško sukno.

(Dalje prihodnjič.)

nepremičninah in premičninah „obresti rezervnega zaklada“ itd.

Ako je račun pravilno sestavljen, mora se pokazati pri „bilanci“ in pri „računu izgube in dobička“ jednaki dobiček ali izguba ter je v slučaju dobička istega upisati med izgubo, v slučaju izgube pa isto med dobiček.

Ko je račun tako sestavljen, je istega primerjati z izpiski iz hranilne, posojilne in deležne knjige, eventualno, ako ima posojilnica naložen denar ali izposojila, tudi s temi in se morajo vse točke v bilanci natančno vjemati z onimi v izpiskih. Ako se to ne vjema, je račun nepravilen in treba iskati pomote.

Ako ni mogoče najti pogrška, obrne naj se posojilnica takoj na „Gosp. Zv.“, da pregleda.

B. Nedenarne zadruge.

Nedenarnim zadrugam ni treba računati obresti od hranilnih vlog, posojil in delati izvlečkov — a imajo drugo važno delo — ki se mora izvršiti z največjo natančnostjo in pazljivostjo posebno pa še pri onih zadrugah, ki imajo prodajalne.

To delo je inventura.

Trgovski zakon predpisuje, da se naj inventura zvrši vsako leto in se morajo vpostaviti vse reči s tisto vrednostjo, ki jo ob času inventure res imajo.

Ko je inventura končana, je sestava računskega zaključka lahka.

Na podlagi blagajniškega dnevnika napravi se najprej „Denarni promet“, ki naj obsega vse denarne prejemke in izdatke v l. 1903. V olajšavo davčnim uradom naj se upravni stroški in davki navedejo razdeljeno po kakovosti, kakor je v poslani tiskovini razvidno.

Na to je sestaviti na podlagi denarnega prometa, bilance za l. 1902 in inventure bilanco, pri če-

mur se morajo vpoštovati tozadevna določila pravil.

Med aktiva je vpoštovati vse iste svote, koje ima zadruga tirjati, ali pa vrednostne stvari, koje se pri zadruzi nahajajo, tako na primer blago, inventar, naloženi denar, obresti od tega, vrednost neporabljenih tiskovin, vrednost zemljišč, delež pri jednom ali drugem zavodu itd. ter konečno gotovina.

Med pasiva pa je vpoštovati vse dolgove, koje je zadruga imela 31. dec. 1903, brez ozira na zapisnik, (strogo se naj pazi, da se ne spregleda kak dolg), izposojila, dolžne obresti od izposojil, deleže, eventualni dolg na inventarju, tiskovinah, najemnini, zemljiščih itd. Poleg tega pa je postaviti v pasiva tudi rezervni zaklad z eventualnimi obrestmi.

Ko je to urejeno, odšteti je pasiva od aktiv, na kar se pokaže čisti dobiček eventualno nasprotno izguba. Ako se je pokazal dobiček, je isti vpisati med pasiva, ako se pokaže izguba t. j. ako presežajo pasiva aktiva, je vpisati med aktiva.

Dotični, ki sestavlja račun, mora natančno preiskati denarni promet in bilanco, da vidi, kaj je v prvem ali drugem za leto, za katero se dela račun, dobiček ali izguba.

V dobiček spadajo n. pr. obresti od naloženega denarja (pri teh seveda samo iste, ki so v letu, za katero se dela račun, narastle, ne pa vse, ki so v bilanci izkazane), pristopnine, društvu plačana ali še dolžna najemnina itd.

V dobiček spada pa posebno „Kosmati dobiček pri blagu“ — ki se zračuna sledeče: Najprej se seštejejo sledeče postavke:

- a) Z bilance za l. 1902.
Dolg na blagu zadruž-	
nikom	K
Dolg na blagu nezadruž-	
nikom	„

- b) Z „Denarnega prometa“ za l. 1903.
Prejemki za blago	K
- c) Z bilance za l. 1903.
Vrednost blaga	„
Terjatve na blagu pri zadružnikih	„
Terjatve na blagu pri nezadružnikih	„
skupaj	K
- Od te svote se odšteje svota, ki jo dobimo če seštejemo:
- a) Z bilance za l. 1902.
Vrednost blaga	K
Terjatve na blagu pri zadružnikih	„
Terjatve na blagu pri nezadružnikih	„
- b) Z „Denarnega prometa“ za l. 1903.
Izdatki za blago	„
- c) Z bilance za l. 1903.
Dolg na blagu zadružnikom	„
Dolg na blagu nezadružnikom	„
skupaj	K
Kosmati dobiček	K

Nasprotno pa je izguba vse to, kar se je v tistem letu za računsko leto samo izdalo ali napravilo dolga, tako na pr.: Voznina, užitnina, upravni stroški, najemnina društvena (že plačana ali še dolžna), plačane in dolžne obresti od izposojil, davki, neposredne pristojbine, odpis pri premičnem in nepremičnem inventarju, obresti rezervnega zaklada itd.

Ako je račun pravilno sestavljen, mora se pokazati pri „bilanci“ in pri „računu izgube in dobička“ jednaki dobiček ali izguba ter je v slučaju dobička istega upisati med izgubo, v slučaju izgube pa isto med dobiček.

Ako se to ne vjema, je račun nepravilen in treba iskati pomote.

Ako ni mogoče najti pogrška, obrne naj se posojilnica takoj na „Gospodarsko zvezo“, da pregleda stvar.

 Redni člani in naročniki lista, ki ne plačajo do konca tega meseca, se bodo črtali.

Uverjeni smo, da ta navodila ne bodo vsem zadrugam popolnoma zadoščala.

Pozivamo toraj vse naše članice, ki glede računskega zaključka količkaj niso na jasnem, da se obrnejo na nas, ker jim radi pomagamo, samo, da se izdajajo pravilni računski zaključki.

Vsem zadrugam, ki so naše članice.

Marsikatera zadruga vprašala se je z ozirom na revizijski zakon:

„Kaj mi je storiti?“

In v odgovor povdarjamo:

„Celo nič drugega, kakor da je morala odgovoriti na vprašanje pristojnega trgovskega (deželnega, okrajnega) sodišča: za kakoršno revizijo (ali po kaki združni zvezi — imena zveze še ni bilo treba imenovati — ali po deželnem odboru) se je odločila.

Vse slovenske zadruge mogle so odgovoriti le, da se bodo pustile revidirati po kaki zvezi.

Ta odgovor je edino delo, ki ga je revizijski zakon naložil zadrugam.

Zadruge naj se torej celo nič ne vznemirjajo, temveč opravljajo naprej svoje posle.

Pač pa je naložil revizijski zakon združnim zvezam mnogo dela.

Prilagoditi se morajo vse njegovim predpisom, ki določujejo delokrog in pa poslovanje zvez.

V tem smislu so morale zveze premeniti svoja pravila.

In na podlagi premenjenih pravil še-le morejo dobiti revizijsko dovoljenje.

Nekatere zveze so tako revizijsko dovoljenje že dobile; to so po največ take zveze, ki so se še-le po revizijskem zakonu rodile — ali pa so imele do sedaj in bodo imele tudi za naprej popolnoma omejen delokrog, — toraj samo revizijo.

A one zveze, ki nudijo svojim zadrugam vse, kar je po zakonu dopustno — in k tem spada tudi naša zveza, še niso mogle dobiti revizijskega dovoljenja, ker so bile potrebne večje spremembe in zahteva gladka izpeljava takih sprememb precej časa.

Tudi izpeljava prememb pri naši zvezi je zahtevala dokaj časa to pa radi tega, ker se nismo hoteli prenageliti; mislili smo, da natančno premotrimo glede spremembe vse, kar je v korist naših zadrug, kakor da bi kar drvé prosili za avtorizacijo.

Nam se ni mudilo, ker je še dosti časa; k revizijskemu zakonu izdana ministerska odredba namreč določuje, da je za prvo revizijo časa celi dve leti in more oblast še-le potem, če se v tem roku revizija ni zvršila, radi revizije potrebno vkreniti.

Kakor znano, smo že pred jednim mesecem svoja pravila spremenili — ter tudi že storili vse korake, ki so potrebni za podelitev revizijskega dovoljenja.

Kakor hitro dovoljenje dobimo, to svojim članicam takoj naznamo — dotlej pa poslujemo, kakor do zdaj — in to naj storijo tudi vse naše članice.

Neljubo nam je, da moramo končno še sledeče omeniti:

Izmed naših članic se nam je poročalo, da se od neke strani prigovarja našim zadrugam, da naj tjekaj pristopijo in se navaja kot vzrok tega famoznega lova, da še nimamo revizijskega dovoljenja.

Ne glede na to, da se ne sklicuje, ker ne more, na lastno revizijsko dovoljenje, prepuščamo našim članicam samim obsodbo takega postopanja ter je samo prosimo, da nam nemudoma poročajo, če se je ali se bo pri njih poskušalo — loviti.

Mesečni izkazi.

Prosimo za redno določiljanje mesečnih izkazov in se nadejamo, da za naprej ne bo nobena hranilnica in posojilnica v določiljanju zaostajala.

Pozor!

„Gospodarska zveza“ sprejema naročila za domače lanene preše (tropine) po 19 K za 100 kg brez vreče.

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam vposlali sledeči zavodi:

	1903	
Selca,	hr. in p. (1. 12.)	K 6275.—
„	„ „ „ „	11870.25
Naklo,	„ „ „ (12. 12.)	„ 200.—
Vel. Lašče,	„ „ „ „	„ 1800.—
Preska,	„ „ „ „	„ 80.—
„	„ „ „ (13. 12.)	„ 100.—
Srednjas,	„ „ „ „	„ 13000.—
Leskovec,	„ „ „ (15. 12.)	„ 600.—
Zagradec,	„ „ „ „	„ 650.—
Selca,	„ „ „ (16. 12.)	„ 3000.—
Struge,	„ „ „ „	„ 1000.—
Dobrepolje,	„ „ „ „	„ 1500.—
Tržišče,	„ „ „ „	„ 500.—
Šturje,	„ „ „ „	„ 1200.—
Srednjas,	„ „ „ „	„ 3000.—
Kranj.gora,	„ „ „ „	„ 1000.—
Domžale,	„ „ „ (17. 12.)	„ 1500.—
Mokronog, okr.	„ „ „ „	„ 1000.—
Tomaj,	hr. in „ (18. 12.)	„ 1500.—
Preska,	„ „ „ „	„ 814.—
Tinjan, društvo za štednjo i zajmove	(18. 12.)	„ 2000.—
Dobrepolje, posoj.	„ „ „	„ 3000.—
Št. Rupert, hr. in p.	(19. 12.)	„ 1000.—
Žiri,	„ „ „ (20. 12.)	„ 3000.—
Srednjas,	„ „ „ „	„ 3000.—
Stari trg, k.	„ „ „ (22. 12.)	„ 9000.—
Blagovica,	„ „ „ „	„ 800.—
Sincaves,	„ „ „ „	„ 2000.—
Selce,	„ „ „ „	„ 3000.—
Struge,	„ „ „ „	„ 700.—
Rovte,	„ „ „ „	„ 2000.—
Češnjica,	„ „ „ „	„ 1500.—
Vrlica, seosk. blag.	(23. 12.)	„ 250.—
Rečica, lj. hr. in p.	„ „ „	„ 8000.—
Srednjas,	„ „ „ „	„ 4000.—
Dobrepolje,	„ „ „ „	„ 1500.—

 Redni člani in naročniki lista, ki ne plačajo do konca tega meseca, se bodo črtali.

Starigrad, društ. za štednju i zajmove (24. 12.)	K	3000.—
Bloke, hr. in p.	"	5000.—
Št. J. o. j. ž., " " "	"	800.—
Škocjan, " " "	"	2500.—
Dobrunje, " " "	"	900.—
Škofjal., lj. " " (25. 12.)	"	1400.—
Češnjica, " " "	"	500.—
Gorica, cent. pos. — 1/2 Čepovan, hr. in p. (25. 12.)	"	600.—
Mengeš, hr. in p. (29. 12.)	"	6000.—
Loški potok, " " "	"	3000.—
Srednjasvas, " " "	"	5000.—
Sorica, " " "	"	400.—
Višnjagora, " " "	"	1500.—
Selca, " " "	"	2000.—
Gorje, " " "	"	4000.—
Rovte, " " "	"	2000.—
Gojzd, " " "	"	400.—
Leskovec, " " "	"	1000.—
Dobrepolje, " " "	"	2500.—
" " " "	"	800.—
Metlika, " " "	"	5000.—
Trnovo, " " (30. 12.)	"	1500.—
Naklo, " " "	"	400.—
Črni vrh, " " "	"	2000.—
Cerkno, " " "	"	5000.—
Trnovo, " " "	"	1500.—
Struge, " " "	"	500.—
Šmarje, " " "	"	2000.—
Borovnica, " " "	"	2500.—
Trebelno, " " "	"	1000.—
Srednjasvas, " " "	"	1200.—
Dobrepolje, " " "	"	2500.—
Škocijan, " " "	"	1600.—
" " " "	"	1750.—
Trnovo, " " "	"	1500.—
Kanal, okr. " " "	"	6000.—
Smlednik, " " (31. 12.)	"	498.—
Češnjica, " " "	"	1000.—
" " " "	"	1500.—
Polh. Grad., " " "	"	1400.—
1904		
Selca, " " (1. 1.)	"	4190.—
Izlake, " " "	"	3000.—
Črni vrh, " " "	"	2000.—
Št. Jur p. K. " " "	"	2000.—
Št. Rupert, " " "	"	2000.—
Tržišče, " " "	"	400.—
Srednjasvas, " " "	"	5400.—
Češnjica, " " "	"	1000.—
Sv. Križ p. L. " " "	"	2500.—
Dobrepolje, " " "	"	2000.—
Loški potok, " " "	"	2500.—
Tržič, " " "	"	3500.—
Bloke, " " "	"	2500.—
Žužemberk, " " "	"	4000.—
Tunice, " " "	"	800.—
Zg. Besnica, " " "	"	500.—
Naklo, " " "	"	600.—
Križevci, " " "	"	4000.—
Preska, " " "	"	493.—
Poljane, " " "	"	1047.10
Struge, " " "	"	12706.84

Gojzd, hr. in p. (5. 1.)	K	700.—
Kranj. gora, " " "	"	2500.—
Trnovo, " " "	"	2000.—
Beram, društvo za štednju i zajmove (5. 1.)	"	244.37
Višnjag., hr. in p.	"	1100.—
Šmarje, " " "	"	1500.—
Cerkno, " " "	"	5000.—
Horjul, " " "	"	500.—
Sorica, " " "	"	1000.—
Cerknica, " " "	"	6000.—
Višnja gora, " " "	"	1400.—
Šmartno, " " "	"	2000.—
Tržič, " " "	"	2000.—
Tržišče, " " "	"	800.—
Zg. Besnica, " " "	"	250.—
Zagradec, " " "	"	3000.—
Sinčavas, " " "	"	2000.—
Kropa, žreblj. zadr.	"	1206.67
Žužemb., hr. in p.	"	5000.—
Trnovo, " " "	"	2000.—
Borovnica, " " "	"	1000.—
Preska, " " "	"	615.62
Mokronog, okr. " " "	"	1134.87
Baderna, društ. za štednju i zajmove (5. 1.)	"	1000.—
Višnjag., hr. in p. (6. 1.)	"	2500.—
Tomišelj, " " "	"	3600.—
Srednjasvas, " " "	"	1600.—
Šturje, " " "	"	560.—
Češnica, " " "	"	1000.—
Sv. Ema, p. in hr. dr.	"	1000.—
Blagovica, hr. in p.	"	2400.—
Idrija, lj. " " "	"	1900.—
Starit., km. " " "	"	13000.—
Škocijan, " " "	"	1300.—
Trebelno, " " "	"	2000.—
Rovte, " " "	"	1700.—
Trnovo, " " "	"	200.—

Najbolje istersko vino prideluje se, kakor znano, v Tinjannu.

Kdo hoče to izbornu kapljico kupiti, naj se obrne direktno na Tinjansko društvo za štednju i zajmove ali pa na upravitelja tega društva gosp. Šime Defar v Tinjannu.

Priporočaja se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Lepo posestvo na rodovitnem murskem polji se odda bodisi takoj bodisi začetkom pomladi l. 1904 pod ugodnimi pogoji v najem. Gospodarsko poslopje s stanovanjem je veliko in prilično. Natančnejše podatke daje **Vekoslav Spindler**, medicinec v Gradci, Zinzendorf-gasse 13. I.

Plahte za konje. Kmalu pride čas, da bodo kmetovalci iskali dobrih plaht za konje. Doslej so preplavljali naše kraje dunajski židovski prekupovalci, ki so sicer prodajali cene plahte, toda jako slabe kakovosti, kajti taka plahta v kratkem razpade. Jako dobre plahte, iz prave volne, rabijo v naši revni Valaški in vsak kmetovalec je dolžan, kadar kupuje plahte, da kupi domače blago, in tako podpira naše revne brate na Valaškem. Glavno zalogo teh plaht iz čiste volne ima društvo „Hospodar“ v Hustopečih v Bečvou. Pišite za cenik.

Vsem vinogradnikom naznanim, da imam naprodaj veliko množino na zeleno in suho cepljenih trt, najboljših vrst, namreč: beli burgundec, laški rizling, zeleni silvanec, pinola, rebula, rulandec, muškata in kraljevina, ter za črno vino: portugalka, vrhpolje in druge.

Imam tudi več tisoč cepičev, za suho cepljenje.

Trte so cepljene na riparijo portolis in rupestris mantikolo, ter so izvrstno vkořenjene in zarašene.

100 cepljenk stane 22 kron; 1000 cepičev pa 7 kron.

Trte se pošiljajo v jeseni in spomladi.

Naslov: **Josip Cotič**, vinogradnik in trtničar v Vrhpolju, pošta Vipava.

Zajamčeno pristno vino ponudi Kmetijsko društvo v Vipavi svojega pridelka po novejšim načinu napravljeno bele vrste po 42—45 kron za 56 l v Postojno postavljeno. Rdeče „Griško ala cviček“ po 30 kron. Večje množine ceneje. — V zalogi so tudi finejše sortirana vina: „Kraljevina“, pinela, ital. rezling, bel. burgundec od 45—60 kron kakor tudi stara vina v buteljkah. Prevara glede pristnosti je izključena ker nadzoruje kletarstvo dekan Vipavski.

Pregled

denarnega prometa „Centralne blagajne“ za mesec november 1903.

Predmet	Vloge				Kredit				Denarni promet K
	vloženo		vzdignjeno		izplačano		povrnjeno		
	K	h	K	h	K	h	K	h	
Stanje 31. okt 1903 . .	2,802.491	69	—	—	2,815.610	49	—	—	19,031.387.18
V mes. novemb. 1903 .	537.521	30	335.916	53	264.941	82	63.337	05	
Skupaj	3,340.012	99	—	—	3,080.552	31	—	—	
Po odbitku	335.916	53	—	—	63.337	05	—	—	
Stanje 30. nov. 1903 .	3,004.096	46	—	—	3,017.215	26	—	—	

Kmetijsko berilo.

Poljedelstvo.

Setev plevela.

Mnogo je še ljudi, ki mislijo, da pride raznovrsten plevel kar sam od sebe na njihove njive. „Hudobni sovražnik je zasejal plevel med pšenico“, ta svetopisemska beseda jim šumi po ušesih. Toda to ne velja tukaj in ima prav priprosto, domač vzrok, ki je največkrat gospodarjeva lastna brezskrbnost. Sicer imamo letine, ko je tudi polje najpridnejših gospodarjev plevela polno, tako na pr. v deževnem poletju 1890., toda to so le izjeme, katerim nasproti je gospodar brez moči in jih provzročijo vremenski vplivi.

Vrhne plasti naše zemlje po njivah in travnikih so polne raznega rastlinskega semena, ki samo zato ne kali, ker ne najde življenjskih pogojev zato: zraka, svetlobe, toplote; kakor hitro pa jih ima, tudi vzkali.

Po navadi vzkali samo ono plevelno seme, ki je v gorenji skorji zemlje in ga zadene luč in gorkota; če pa spravimo kako globljo zemsko plast na površje, se prikazen ponavlja; dokaz, da je zemlja precej na globoko prenapolnjena s plevelom. Zato tudi ni za uničenja nekaterih plevelov v jarem žitu boljšega sredstva od tega, da njivo kar se da zgodaj prebranamo, da plevel vzkali in ga s sledečim obdelovanjem popolnoma zatremo.

Naši najnevarnejši pleveli se morejo čudovito pomnoževati; to in pa dolgoletno kaljivost plevelnega zrnja v zemlji nam razlaga dejstvo, da je naša njivska zemlja vsa prenasličena s plevelom. Tako so naštehi na eni sami rastlini stoklase 700, njivske gorčice in grenkuljice 3000, kokolja 2500, zlatice 4000, plešca 14000, divjega maka 50000 semen; če tudi ptice in vreme in druge okolnosti uničijo mnogo tega semena, vendar ga še vedno ostane dovolj, da more

ob ugodnem vremenu postati pogubno naši setvi. In ker plevel dozori navadno pred žitom in rad izpade, tedaj je narava dovolj poskrbela za njegov obstanek na njivi.

Zato kmet prav za prav nima nobenega povoda, da bi še sam skrbel za ohranitev plevela na njivi. In vendar dela to s tem, da z žitom vred seje tudi velike množine plevela na njivo. Tega morda mnogo mojih prijateljev ne verjame — a pri tem pa vse eno ostane! Kajti v premnogih hišah se še veliko premalo pobrigajo za dobro semensko žito: in vendar je dobra žetev v nemali meri odvisna od dobrega semena.

Skrben gospodar odbere, ko še žito stoji na njivi, najboljša mesta za seme, ter skrbno pazi nanje pri žetvi in mlačvi, ter žito slednjič še spajklja, da bi pa kedaj skrbno preiskal, koliko ima blago kaj plevela v sebi, to se le redko-kedaj zgodi. Kdor se enkrat potruži in zbere en sam liter semenskega žita z roko, ta se bo le čudil nad stotinami, morda tisočinami plevelnih zrn, ki se zavoljo svoje drobnosti navadno niti ne opazijo ne. In čim drobnejše je zrnje, toliko več nesnage je v njem in toliko težje je čiščenje. Zberite le en sam naprstek detelnega semena vestno in videli boste čudež! In vsa ta nesnaga se poseva in prinaša obilno žetev, toliko večjo, čim slabeje je izpala prava žitna žetev. Saj nas vsakdanja skušnja uči, da na zapuščeni njivi plevel v največji bohotnosti in krasoti uspeva, dočim je dobro zaraščena njiva z žitom sama sebi najboljši ščit proti preobilnemu plevelu. Obdelavanje polja s plugom, brano, okopavanje itd. res da zatara veliko plevela, toda kaj pa mi pomaga vse to, ako s prvo bodočo setvijo vržem zopet stotisoče plevelnega zrnja na njivo? Dobro obdelavanje polja koristi tudi plevelu; toda ker so pleveli divji otroci narave, sveži, utrjeni drugovi, zato se počutijo prav dobro

še celo v razmerah, v katerih nežna žitna bilkica vže boleha — plevel raste do obupa, pa ne svojega, ampak kmetovega.

Za napravo dobrega semenskega žita je treba nekoliko dela in dobre volje, pa tudi malce razuma. Vetrovniki, pajkeljni in kakor se še pravi tem rečem, so dobri in potrebni, toda za napravo lepega semenskega zrnja to še ne zadostuje, ker se ne odstranijo težja plevelna zrnja. Brez trijerja tu že več ne gre; in ako je šlo žito enkrat skozi trijer, nikari ne mislite, da je že čisto; pustite je iti 3 krat, 4 krat skozi in boste doživeli veselje, da bo pri vsakem poskusu prišlo še vedno novo plevelno zrno ven. Da pri tem dobimo s plevelom vred še vedno tudi slabo in razbito žitno zrno, je izvrstno; tako zrnje na polji ali sploh ne kali ali pa da le prav slabotne rastlinice, ki pozneje itak poginejo; slabo blago naj ostane rajše doma, kjer da še vedno dobro zdrobljeno žito. Na večjem posestvu se z večkratnim čiščenjem semena trijer že v enem letu bogato izplača; in ako se zdijo malemu posestniku stroški za trijer previsoki, tedaj naj si kupi več sosedov skupno en trijer; saj se da njegova raba v posameznih hišah tako razvrstiti, da nikdo ne pride v zadrego in so lahko vsi zadovoljni. In ker se pri mlačvi s strojem veliko zrna, posebno pri bolj krlkih žitih (ječmen) razbije in tako svojo kaljivost popolnoma izgubi, zato glejte, da dobite za seme kolikor moč seme od gospodarjev, ki mlatijo s cepci, posebno velja to pod vsemi pogoji za ječmen.

Izpod Št. Jošta.

Sadjarstvo.

Kako se lahko zboljša za sadno drevje neugodni svet.

Še bolj kakor podnebje, vpliva na raščo rastlin dobrota dotične zemlje. V slabi, na hrani revni zemlji, vspeva tudi najtrša, najneobčutljivejša rastlina jako slabo;

osobito pa drevesa, ki napravljajo velike krone kojih korenine globoko in široko segajo in ki razun tega še sad nastavljajo.

Tu pridejo v prvi vrsti sadna drevesa v poštev. Zato pa je treba ravno sadnim drevesom odbrati dobre zemlje ali pa jim gnojiti, da imajo vedno obilo hranilnih snovij na razpolago. Vsekakor se bo pa vsako drevo znatno lepše razvijalo če raste v že od narave na hranilih bogatem svetu, nego če se isti umetno zboljša, kajti v takem svetu dobi rastlina vso njej potrebno hrano v pravem razmerji.

Med take zemlje spadajo glinaste, peščeno- ilovne ter sovda-naste prsti. Vendar pa niso tudi te zemlje vedno enake in morejo biti celo za pravilni razvoj dokaj nesposobne, ako znatno prevlada ena ali druga snov. Tako n. pr. zastane rašča v čisti težki ilovici, v revni peščenici, kakor tudi če se nahaja v njej preveč apna.

Čiste glinaste zemlje popijejo sicer vodo počasi, zato jo pa tim počasneje izparivajo, vsled česar postanejo premrzle, čemur je zopet posledica, da korenine kaj rade gnijejo, da se naseli na njih gniloba ter da postane celo drevo rakasto.

Kadar se pa močno presuše, popokajo in razun, da v tem slučaju tudi spodnjo vlago hitro zgube, potrgajo zgornje nežne korenine. Enaki nedostatki se pokažejo v hudih zimah, ko postanejo spoke tudi po več centimetrov široke. Težka ilovica zabranjuje pravilno menjanje notranje topline z zunanjo, pa tudi pravilni in razmerni pristop zraku.

V takih zemljah se toraj priporoča le spomladansko sajenje, kajti pri jesenski saditvi bi se zemlja do spomladi, to je do vegetacije, preveč vsedla in zgostila, ali kakor navadno pravimo — zabilala, kar gotovo zadržuje pravilno in pravočasno poganjanje.

Jame morajo biti 1 m široke in 60—80 cm globoke ter se morajo skopati vsaj par mesecev popred, da zunanja in notranja zemlja dobro premrzne. Vendar le je prav dobro, ako se pri saditvi primeša taki zgoščeni zemlji komposta, šute, rožja, apna pepela ali drugih enakih zrahljajočih snovij.

V primerno apnenih in vlažnih zemljah vspevajo drevesa dobro, slabeje pa v suhih apnenih zemljah. Preden se vsadi drevesa v take zemlje, jih je treba zboljšati, kar se zgodi jednostavno z globokim rigolanjem odnosno z napravo globokih jam, pri čemer je gledati, da se spodnje plasti z zgornjimi dobro zmešajo. Ako je pa spodnja zemlja precej enaka zgornji ali mogoče še slabejša, jo je treba pomešati z drugo bolj ilovno prstjo. Enako je postopati pri močno peščenih zemljah.

V prav mokrotnih ali plitvih zemljah je najbolje saditi nad zemljo. V tem slučaju se izkoplje približno 2 m široka ter 30—50 cm globoka jama, ki se potem pred saditvijo zasuje še 40—60 cm visoko nad prvotnim površjem zemlje. Na tak kupček vsajeno drevo, raste nad zemljo in ker ima dovolj gorkote in zraka, kakor tudi dovolj spodnje vlage, vspeva enako, kakor če bi rastlo v globoki, rodovitni zemlji.

Ker postaja sadje od leta do leta dražje in povpraševanje po njem vedno večje, in dalje, ker navadno sadno drevje ne zahteva tolikega oskrbovanja kot n. pr. trta ali drugi poljski pridelki, želeto bi bilo, da se sadjarstvu posveti večja pozornost, osobito v krajih, kjer more ravno sadjarstvo lepe in gotove vsakoletne dohodke donašati. X.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Kaj prouzroči, da postanejo stara vina kalna pri prevažanju istih pozimi?

Često se dogodi, da se vino, ki se je po letu prav dobro držalo,

ki je za steklenice popolnoma godno, pri pošiljatvi v zimskem času skali, ter da napravi neko goščo podobno fino zdrobljenemu pesku. Tako neljubo kalnost v zimskem času prouzroči edino le mraz, ki vpliva na sesedanje odnosno razstopnost birse ali vinskega kamna.

Kakor znano, se vinski kamen s časoma seseda in sicer tem več, čim mrzlejši temperaturi je vino izpostavljeno. Zato se pa opaža, da postane prav kislo vino čez zimo mnogo milejše, posebno tako, ki je bilo hranjeno v slabih mrzlih kletih.

Če se toraj hrani vino vedno v dobrih kletih s primerno toplino, se isto lepo stara in postane za steklenice v 2—3 letih popolnoma godno in se toraj ne skali, ako je poslano ob času, ko je zunanja temperatura približno enaka oni, kateri je bilo dotično vino cel čas v kleti izpostavljeno. Zato ga pa mnogo nižja temperatura takoj spremeni da postane kalno, in, kakor gori navedeno, vinski kamen neraztopen, ter se seseda v podobi prav finih kristalov na dno steklenice, odnosno če je v sodu, tudi na stranske doge.

Tako vino ni pokvarjeno in tudi ne zgubi na okusu, ako se ga nekaj časa izpostavi taki toplini, da se seseli vinski kamen zopet raztopi. Steklenice se toraj postavijo v gorke sobo, pa ne k peči, kjer je zopet pregorko; sod pa, če je majhen, istotako v gorkejši kraj, ter se ta še z žaklji ali z enakimi rečmi ovije. Če je pa veliko birse napravilo, potem pa je bolje, ako se dotično vino pretoči, drugače se pri vsakem stresenju zopet skali, ker se ves vinski kamen ne more zopet raztopiti.

To govorimo le o prav starih vinih, ki so že prav izšolana, to je, da jih ni treba več ne pretakati in ne čistiti. Drugače je seveda z mladimi vini. Ta pa postanejo kalna po vsaki vožnji naj

se pa prevažanje pri taki ali taki temperaturi izvrši.

Kdor razpošilja vina v steklenicah v zimskem času, naj jih toraj s slamo ovije, predno jih da v zaboj in tudi v zaboju je stlačiti mnogo slame med nje in ob straneh, ali pa nasuti notri veliko žaganja. X.

Čebelarstvo.

Čebele — vremenske prerokinje.

Kdor pazno zasleduje življenje v naravi, temu gotovo ne uide, da je nežni ustroj mnogih živali v neki zvezi z vremenom. Pravi čebelar je gotovo tudi skrben opazovalec narave, saj je njegov vspanje zelo odvisen od vremena. Kdo bi mu torej zameril, ako skuša odgrniti pajčolan na obrazu prihodnjega vremena? Tega se je naučil od svojih ljubljenc: iz njihovega obnašanja sklepa o vremenu in navadno prav zadene.

Čebele so posebno občutljive za vpliv ozračja in vsled tega morejo napovedati vreme naprej s precejšno natančnostjo. Pri tem je zanimivo, da laški čebelar ravno tako zaupa svojim rumenim čebelam, kakor Nemeč svojim črnim ali Slovenec svojim sivim čebelicam. Mladi Francozek ima že v svojem abecedniku tiskano:

Kadar čebele visoko lete,
Dobimo v kratkem dosti vode.

Čebelarji namreč opazujejo, da se, kadar čebele močno predigravajo, se pri tem dvigajo v višavo in močno šumijo, se vreme navadno prav hitro spremeni in da nastopi že drugi dan, če ne že preje, dež.

Nenadna huda ura, skorajšnji dež ali vihar je pričakovati posebno tedaj, ako čebele pri lepem solncu boječe in trumoma priletavajo v panj in gosto natlačene hitijo proti žrelcem. Že rimski pesnik Virgilij pravi o njih:

Nikdar ne zapuščajo ula, če dežja se bat' je,
Tud' si ne upajo ven, k'dar piha grozeči
jim vzhodnik.

(Poljedelstvo IV., 191. str.)

Dež in nevihto kaže tudi to, ako čebele o poldanjem času močno

in nemirno lete in vsakoga, ki jim pride blizu, brez vzroka pikajo; pa tudi ta okoliščina, ako za časa rojev pri najlepšem vremenu nočejo ven nabirat medu, ampak sede skupaj v gručah na bradi. Dočim čebele ob lepem vremenu gredo pridno po svojem delu in se skoro ne dajo motiti, so ob dnevih, ko ima nastati nevihta, tako razdražene, da se jim ne moreš približati brez nevarnosti. Če pa se čebele ne dajo razdražiti in ostanejo krotke, potem se ni treba bati nevihte, tudi če bi tlakomer kazal nevihto ali če bi že tudi grozeči oblaki stali na nebu.

Ako so čebele že pred solničnim vzhodom brihtne, potem pride rad močan dež, navadno ploha, nasprotno pa, če čebele prav pozno in lagodno zapustijo svoje pernice, kaže to, da pričakujejo še dalje časa lepega vremena, to izraža švicarski čebelar z besedami: Čebela pozno vstaja, vreme ostaja.

Zgodnje preganjanje trotov je precej gotovo znamenje, bodisi daljše mokrote ali pa velike suše. Čebele večkrat iztrgajo pred časom trotovsko zalego, ako pa to storijo z delavsko zalego, potem se imamo bati zelo slabega, največkrat mokromrzlega vremena.

Da čebele že v naprej čutijo vreme, ki ima priti v bližnjih dneh, to sta verjela že modrijan Aristotel in pesnik Virgillij in je tudi danes to prepričanje splošno, da bi pa čebele že v prvi jeseni naprej čutile, kakšna bode zima, o tem mnogi dvomijo. Vsak čebelar je že opazoval, da pride navadno ojstra zima takrat, kadar čebele močno zalepijo (zakitajo) žrelca. Ravno tako pa uči skušnja, da se imamo nadejati ugodnega čebelnega leta, ako čebele o vigrédi zgodaj nastavijo zalego, ne da bi jih k temu prignalo pitanje, večkratno motenje zimskega solnca ali toplo vreme. Ako pa je zalege le malo, tedaj se je bati lakote to leto. Zdi se torej, kakor da čebelna kraljica (matica) vže na-

prej in predno prileti vigréd v dežel pozna ali vsaj sluti, kakšno bo vreme spomladi.

Splošno.

Kmetovalčevo leto.

Poslovili smo se od lanskega leta, spomlad, poletje in jesen smo videli iti mimo nas in naše roke niso počivale in sadovi naše pridnosti so naloženi varno pod streho, ki nas brani hude zime. Zdaj smo v stanu presoditi, kaj nam je lansko leto darovalo in kako je nebo poplačalo naš trud. Če je to plačilo le bolj skromno, naj to ne zmanjša naše hvaležnosti do Stvarnika, kajti hvaležnost razveseljuje srce in kjer vlada zadovoljnost, tam je več veselja in srečne radosti nego pod streho, kjer imajo vsega v izobilju, pa vendar tega ne morejo biti veseli, ker nimajo nikoli zadosti. Če bi pa utegnili gospodarju postati tesno pri srcu, kadar pregleduje svoje zaloge in pomisli za koliko časa imajo biti, predno bo zopet žetev, tedaj naj bo pogumen in naj napravi precej zdaj natančen proračun, kako hoče svoje zaloge razdeliti in porabiti in spoznal bo v svoje veselje ne samo, da mora iti, ampak da tudi v resnici gre.

Na koncu leta hočemo vedeti je-li smo prišli naprej ali nazaj v gospodarstvu in to nam najbolje pokaže zapisnik našega imetja.

Naše imetje obstoji v naših zemljiščih. v živem in mrtvem inventarju in v naši gotovini, od česar je treba odšteti naše dolgove. Vrednost zemljišča poznamo iz kupne cene, ali iz cene, za katero smo je svoj čas prevzeli, drugače pa je treba vse zemljišče preceniti, k čemur je dobro privzeti par poštenih in razumnih sosedov. Vrednost zemljišč se poveča tedaj, ako smo zemljišče zboljšali in sicer tako zboljšali, da se nam to trajno obrestuje in sicer ni zemljišče toliko več vredno,

kolikor je zboljšanje stalo nas, ampak samo za toliko, kolikor znaša glavnica od obresti, ki nam jih prinaša zemljišče.

Ravno to velja za zboljšave pri poslopih, iz česar sledi, da se imamo izogibati dragih gospodarskih stavb, ki služijo le potratnosti, ker nam pri slučajni prodaji teh nihče ne plača in se tudi sicer ne izplačajo.

Pri zapisku živine nas ne briga v prvi vrsti tržna cena živine, ako ne kupujemo z živino in nismo prisiljeni kakega repa odprodati. Pri molzni in mladi živini vzamemo lahko v račun iste razmerne cene, kakor v začetku lanskega leta, pri živini, ki jo pitamo in pri prešičih seveda so odločilne tržne cene.

Ravno to velja o žitnih zalogah. Za žito, ki je mislimo prodati, moramo vzeti tekoče tržne cene, za ono pa, ki je hočemo porabiti za setev, za dom in za krmo, obdržimo vedno stalno ceno. Taisto je z zalogami sena in slame, pese, korenja itd., ki so odločene za krmo, za vse to nastavimo neko stalno ceno, ki naj ostane enkrat za vselej, ki pa sme znašati k večjemu $\frac{2}{3}$ poprečne tržne cene. Za krompir sadje itd., ki preostaja za prodaj, smemo seveda nastaviti tekoče tržne cene.

Tako popisovanje premoženja ali inventura res da stane nekoliko truda, toda brez muke ni moke in ta trud se bogato poplača, ker nas prisili, da ves svoj inventar in zaloge temeljito pregledamo in pri tem marsikaj najdemo, kar je treba popraviti, marsikaj je morda družina polomila in skrivej položila v kot itd. Tako, da nam to zapisovanje nadomestuje znano puščavnikovo skrinjico, znano iz ljudske šole. Z eno besedo inventura ima na sebi toliko podučnega, da jo je že zavoljo tega vredno napraviti, ako bi tudi sicer ne imela nobene vrednosti.

Recimo, da vspah naše inventure ni nič kaj posebno vesel, te-

daj ima na sebi to veliko dobro, da nam razjasni naš položaj in prizadevali si bomo vsaj poizvedeti, zakaj da gospodarimo brez koristi in kaj da moremo storiti, da zvišamo dohodke svojega gospodarstva. Ne bomo se zadovoljili s tem, da bi podtikali nevspeh slabemu vremenu ali slabim časom, ampak se bomo sami potolili, da prihodnje leto dosežemo lepše vspehe.

S čim pa bi mogli bolje začeti, nego s tem, da skrbimo v prvi vrsti za največji red in da vodimo knjige in račune o vseh svojih sprejemkih in izdatkih? Svojo omaro za denar moramo zapreti ter vpeljati blagajniški dnevnik, v koji treba natančno zapisavati vse dohodke in izdatke, tudi se je treba večkrat prepričati, je-li se vjemata knjiga in blagajnik, na ta način, da odštejemo izdatke od prejemkov. Od začetka je treba blagajno zaključiti večkrat na teden, ker je treba v knjigovodstvu natančnosti in se lahko kaj pozabi, dokler se človek ne navadi, vsako reč zapisati. Dalje si moramo napraviti „Zapisnik upnikov in dolžnikov“ ali „obračunsko knjigo“ za one osebe, katerim smo mi dolžni, ali katere nam kaj dolgujejo. To velja n. pr. za posle, katerim plačujemo v obrokih, ravno tako za razne rokodelce: kovača, kolarja, sedlarja, mizarja, ako jih ne plačujemo za vsako delo sproti.

Ali ne spada slednjič k redu tudi to, da vodimo račune in imamo zapisane svoje zaloge in dohodke, koliko smo kake rastline sejali, koliko pridelali, in kako smo sadeže porabili? Mi vemo, koliko povzije naša hiša sadežev, koliko potrebujemo semenja, koliko pokrmimo in tako vsaki dan lahko preračunamo, koliko imamo še zaloge v svislih, na hlevu, v žitnicah in koliko zameremo še prodati. Potem lahko tudi še dokažemo dohodke različnih rastlin od cele vrste let in tako

preračunamo poprečne dohodke, kar je zelo važno, kadar nam gre zato, ali naj pridelovanje kake rastline razširimo ali zmanjšamo.

Ravno take izkaze moramo imeti seveda tudi za druge proizvode našega gospodarstva n. pr. seno in slamo, korenjstvo, krompir, sadje; potem zamoremo jeseni napraviti natančen proračun o svoji zalogi krme in potem uravnati način krmitve in število živine v hlevu. Za mleko moramo imeti posebno tabelo, kjer stoji zapisana množina mleka pri vsaki molži, kakor tudi njegova poraba v domači kuhinji, za prodaj za teleta in prašiče.

Če tudi služijo ti zapiski v prvi vrsti v nadzorstvo in redu, vendar pa lahko dobimo iz njih tudi zelo koristnih nauk in namigov za celo naše gospodarstvo. Iz njih n. pr. moremo preračunati, koliko stane domača družina in ako poznamo število delavnih dni, potem tudi lahko zračunamo, koliko nas stane en delaven dan, ako to, kar smo izdali za plače, prištejemo k stroškom za domačo družino in izračunamo, koliko da pride na en delavni dan. Pri tem seveda uvidimo, da so stroški, ki padejo na en delaven dan zelo veliki, kajti število nedelj in praznikov, brezdelnih zimskih dni, deževnih dni itd. ni ravno majhno in podraži pravi delavni dan zelo. Naučili se bomo uvidevati, da si moramo prizadevati, da kolikor moč zmanjšamo gospodinjske stroške, kar se zgodi zlasti s tem, da držimo v hiši kolikor moč malo stalnih delavcev ali poslov in se držimo bolj dninarjev, ki kljub višji plači pridejo vendarle dosti ceneje, ker jih moremo imeti le toliko časa, kolikor časa je dovolj dela.

Prizadevali si bomo tudi po možnosti prihraniti si delo, kar lahko izvršimo pri mnogih priložnostih. Skušali bomo porazdeliti si delo kolikor moč enakomerno skozi celo polletje, da ne bomo

enkrat z delom preobloženi, drugičkrat pa bi ne imela kaj opraviti družina in vprežna živina; temu zlu pa odpomoremo, ako pridelujemo take rastline, ki jih lahko obdelujemo v menj napetih časih in kojih žetev ne trči skupaj z drugimi časi obilega posla. To dosežemo, ako pomnožimo krmske rastline, ako vpeljemo trgovske rastline, ako pridelujemo taka žita, ki ne dozorevajo ob istem času in nam tako podaljšajo čas žetve. K takim rastlinam pripadajo v prvi vrsti trgovske rastline n. pr. konoplje, lan, mak itd. Te rastline dajo tudi po zimi dovolj hvaležnega posla.

Ravno to, kar velja o človeškem delu, velja tudi o delu vprežne živine; našli bomo, da nas posamezni delavni dan večkrat zelo veliko stane, ako imamo nepripravnost vprežne živine n. pr. veliko konj, ki ne najdejo primerne opravke in na kojih mestu bi mogli vole prav z vspohom rabiti; malemu kmetovalcu pa se vožni stroški bistveno zmanjšajo, ako rabi za delo krave. Teženje po štedenju pri delu vodi tudi do tega, da nadomestimo kolikor moč veliko ročnega dela s stroji, posebno pri okopavanji, osipanju, setvi, košnji itd.

To so samo nekateri namigi. Imamo pa še celo vrsto pravih stroškov pri kojih lahko štedimo, ako imamo le oči odprte in veselje do zboljšanja. Koliko se zapravi s slabim ravnanjem pri gnoju, z nepravilnim krmljenjem, slabim semenskim zrnjem, pomanjkljivim delom, slabim ravnanjem z orodjem. Ako na eni strani kupujemo umetna gnojila, s samo pridelanim pa slabo ravnamo, tedaj nam mora biti jasno, da nismo na pravem potu.

Fr. Slov.

Perotnina v gospodarstvu.

Ako hoče gospodar, da mu perotnina kaj koristi donša, potem se mora tudi zanjo nekoliko

pobrigati, kakor pač za vsako drugo panogo v kmetijstvu. Vsaka hiša pač potrebuje kokoši, bodisi zavoljo jajec za domačo potrebo, bodisi zato, da se izkoristijo mnogotere snovi in ostanki v hiši, vrtu in kuhinji, ki bi sicer konec vzeli. Vendar je pa misel, da se kokoši lahko preživijo na svojo roko z brskanjem po dvorišči, odločno napačna. Med žetvijo in ob mlačvi ne bom rekel, da ne, druge čase pa gotovo ne. Zato je treba kokoš, od katere hočemo imeti kaj koristi, tudi primerno hraniti. Iz tega sledi, da število kokoši ne sme presegati gotove meje, ampak mora biti dotičnemu gospodarstvu primerno.

Navadno se šteje, da more znesti kokoš celi čas svojega življenja poprečno 600 jajec. Največ jajec znese 2., 3. in 4. leto. Prvo leto življenja znese, ako se je zelo zgodaj izvalila, nekoliko in v najugodnejšem slučaju do 30 jajec. Vsako naslednje leto znese okoli 125 komadov, tako da znaša vsota prvih 4 let okoli 400 jajec. Ako znese kaka kokoš v 2. in 3. letu veliko čez omenjeno število, potem znese naslednja leta toliko menj.

Ko se žival še razvija, se naredi na jajčniku kokoši po 500 do 700 klic (različno po plemenu in individualnosti), in to število se pozneje, ko je žival dorastla, več ne pomnoži. Zato je zelo važno, da se mlade jarce dobro hranijo in oskrbujejo, ker se sicer napravi le malo klic in puta vsled tega ne da one koristiti, ki bi jo lahko dala.

Po 4. letu proizvajanje jajec močno pojema, tako da se ostalih 200 jajec porazdeli na sledečih 6 let.

Zato mora pameten perotninar poznati starost svojih kokoši, da more pravi čas odstraniti vse stare kakor tudi slabe in bolehe živali ali slabe nosilke.

Navadno neso kokoši od sušca do všteti kimovca; največ v rožniku. V malem srpanu zopet po-

jema in sicer do kimovca, ko popolnoma prestane vsled golenja kokoši. Ako so kokoši meseca vinotoka še nesle, potem bomo težko dobili od njih kako jajce do prihodnjega sušca.

Najboljše nosilke so gotovo one kokoši, ki dajo pri najmanjši piči največ jajec in sicer ob takem času, ko so jajca najdražja. To moremo doseči samo z mladimi zelo zgodaj zvaljenimi putami. Star pregovor sicer veli: Pod vozom z žitom vspevajo piščanci najlepše!

Ali to je zmota! Kajti mrzli letni čas jesenski in zima nastopi, ko so živali ravno v najlepšem razvoju, nadaljni razvoj je po sili ustavljen, živali ostanejo majhne in se nikdar popolnoma ne popravijo. Pri tem zastanku pa največ trpijo organi, ki služijo razplodbi, posebno pa jajčnik. Zato si lahko razlagamo, odkod prihaja, da pozno izvaljene kokoši prično pozno nesti in da celo življenje neso le malo in majhnih jajec.

Zato si prizadevajmo, da dobimo kolikor moč zgodaj piščance in sicer meseca sušca in malega travna. Pri tem pa le smemo pozabiti, da držimo piške do toplejšega časa v zavarovanih prostorih in da jih do nesenja kar se da dobro hranimo.

Jajca enoletnih kokošij za valjenje niso sposobna, v ta namen najbolje služijo jajca 2 do 4letnih kokošij. Za nasajanje vzemimo kolikor moč enako velika jajca močnih živali, ki so dobre in pridne nosilke.

Poleg tega moramo skrbeti tudi, da se bodo živali lahko dovolj pregibale, kakor tudi za menjavanje krvi s tem, da damo kokošim od časa do časa drugega petelina.

Slednjič naj kokošjerejec, ako hoče pametno ravnati, ne opusti zapisati si to in ono. V prvi vrsti mora vedeti, koliko jajec, sploh koliko dohodkov ima v mesecu od kokoši, v drugi vrsti pa koliko

stroškov. Kajti samo na ta način je mogoče, napake pri vsakem gospodarstvu razgrniti in popraviti.

Kaj je krivo, da postane domača žival človeku sovražna?

Vsegamogočni Stvarnik je koj ob vstvarjenju sveta človeku pridelil mnogo živalij, katere naj bi bile mu v pomoč in porabo. Povsem naravno torej je, da mora žival človeka ubogati in mu služiti. To se tudi navadno zgodi, le včasih se tu in tam pokažejo izjeme, da nekatera žival nekako znori, pokaže v vpornosti svojo moč in nagajivost nasproti ljudem, kar je marsikdaj lahko nevarno.

(Konec prihodnjic.)

Korenje, ako ga hočemo v spomladi zgodaj imeti, kedaj ga naj sejemo?

To se zgodi, ako sejemo v zato pripravljeno gredo seme že v jeseni, seveda pred snegom. Mraz mladim koreninam veliko ne škodi, samo proti mišim ga treba zavarovati s tem, da pomečemo zraven vejice od brinja ali kaj jednakega. V spomladi bomo s korenjem za par tednov zgodnejši, nego oni, ki sejejo v spomladi.

L i s t e k.

Tepček.

(Iz vsakdanjega življenja.)

Naš tepček mora biti kmet, ekonom, pravi Šarabonov oče, ko mu prinese letos v svečanu 14-letni sinko Vinko zopet spričevalo v katerem je bil najboljši red „dovoljno v petju“ in ki kaže, da bo moral dečko najbrže še enkrat trgati hlače po klopeh druge šole, ako se bo sploh ta hotel baviti s tem trudapolnim učenim življenjem!

Človek bi kar znorel, se togoti Šarabon, iz dečaka bi rad napravil kaj boljšega, pa nak, neče in neče. In kakor oče Šarabon, tako se krega in razgraja še mnogi, mnogi drug častitljiv mo-

žakar nad svojim neumnim mladičem in marsikateri od teh se mora celo seznaniti z leskovo palico.

Kmet naj bo neumni pamž, zato je dovolj pameten; prašiče, govedino naj pita, krave naj krmi in orje naj, vlačí, to zna tudi najbolj zabiti, misli oče Šarabon in ž njim še cela vrsta spoštovanih kmetovalcev. Kajti kakor očetu Šarabonu, ravno tako gre tudi mojstru Smoli z njegovim Štefkom, tudi ta je gimnazijec in nosi prav moško svoj klobuček nad čelom in ščipavec na nosu, poleg tega je velik umetnik pri kajenju in poliču.

Da, svetujem Vam, da obdržite svojega Pavleta doma pri kmetijstvu, govori g. učitelj Slavoljub k botru županu, v šoli ni Pavel za nič in smodnik je bil iznajden že pred njim! Za kmeta, za ekonoma, zato bo že!

Tako in tako slišiš dan na dan v družini in v gostilni in neumni mladiči morajo na kmetijo. Toda nekaj Vam povem: neumnost je prav za prav neka zelo čudna, prečudna reč.

Koliko jih blebeta o neumnosti in pri tem znajo komaj sami šteti do 3, drugi zopet se zdijo neumni, so pa pri tem kerlci, da malo enacih. To smo doživeli pri mnogih slavnih možeh vseh stoletij. Vzemimo le očeta naravoznanstva za vzgled; ta je imel napisano v spričevalu: „on ima slamo v glavi“ itd. in dali so ga v nauk k črevljarju; še le nek zdravnik je našel v črevljarskem vajencu talent in ta je bil Karl Linè, po katerega navodu smo se učili in se še marsikje uče botanike. Napoleon I. je bil v svoji mladosti nespameten kot teliček in pozneje je bil strah Evrope! Takih zgledov je še veliko. Ne vsak, ki ga oče ali učnik imenujeta tepca, je to tudi v resnici, kajti v marsikaki glavi se duh zbudi še le pozneje. To je ena.

Drugo pa je: Neumni deček naj postane vse drugo, kar hočete,

samo kmet ne. Današnji kmetovalec mora biti namreč prebrisan, kot nevem kdo. Nepoznanje zemlje v njenih kemičnih in fizikalnih lastnostih; nepoznanje naravnih zakonov ozir oranja, brananja, valjanja, nevednost, kako se hrani rastlina in žival, nepoznanje narodnogospodarskih razmer itd. itd. vse to razjeda kmetijstvo v strženu. Kdor danes kmetuje, mora vse to vedeti, sicer gospodari tje v beli dan. Le to znanje v zvezi z bogato izkušnjo in prakso je v stanu pomagati kmetu, da gospodari z vspehom. Mladenič, ki ima postati kmet, ne spada na gimnazijo, ne na realko, on spada na kmetijsko šolo in kot gospodar v kmetijsko društvo, s svojim nosom spada v kmetijski časnik, v poljedelsko knjigo. Proč s „tepci“ iz kmetijstva! Tepec ne spada h kmetijstvu, ki potrebuje dandanes celega moža, moža z bogatim znanjem, veliko prakso, dovoljno modrostjo in nebeško potrpežljivostjo.

Ne pustite najzabitejših otrok, da bi bili kmetje. Prepričajte se popreje, ali imate v resnici zabi-tega fanta. Vsak človek ima svoje posebne darove. Skušajte te darove spoznati in omogočiti otroku, da razvije svoj talent na dotičnem polji, imeli boste veselje sami in srečen bo Vaš sinko.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1: (L. T. v M.) Pri nas mislimo osnovati skupno mlekarno. Toliko smo se že domenili, da bo mleka vsaj do 500 litrov na dan lahko, če bodo ljudje količkaj držali zraven. Vedeti moramo pa, predno pričenemo zares vsaj približno na koliko pride taka mlekarne stati. Prosimo bodite tako prijazni in priobčite morda to v listu, ker utegne to še marsikomu prav priti, ki nima nobenih cenikov.

Odgovor 1: Poslali smo Vam natančne slovenske cenike za mlekarstvo orodje, ker pa menite, da bi bilo to dobro, podamo tu tudi še cene za popolno mlekarstvo opravilo srednje mlekarne, pri kateri imajo udje naznanjenih kakih sto do poldrugi sto krav. Če se

izdeluje samo puter in nič sira potem je treba sledečega orodja:

Stane Kron

- 1.) posnemalnik za kakih 450 l mleka na uro 750
 - 2.) pinja, v koji se umede na enkrat do 65 l smetane . . 140
 - 3.) gnetilnik za puter (s 75 cm krožnikom) 160
 - 4.) mlečna stalna tehtnica za mleka 30 l 120
 - 5.) pocinjen jarin ali bazen za 300 l mleka in sicer z dvojnimi dnom 150
 - 6.) šest mlečnih posod po 50 l . 102
 - 7.) pet Švarcovih posod za smetano 46
 - 8.) 4 mlekarski toplomeri 6
 - 9.) Gerberjev kislini toščomer za 4 poskušnje 90
 - 10.) 4 lopatice za puter 7
 - 11.) tvorila (modelci) za puter po $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, 1, 5 kg 15
 - 12.) tehtnica za puter z uteži v uteži v red (potegne 10 kg) . 42
 - 13.) parotvorec ali parni kotel, drži 100 l vode, popolno opremljen 300
- Ako pridenemo zraven še
- 14.) jarin za mrzlo vodo držeč 500 l 160
 - 15.) krilno sesalko za 33 l vode v eni minuti 52

tedaj imamo za približno K 2.200 popolno mlekarsko opravilo s katero se da jako lepo delati. Pripomnim, da je zelo razširjen po naših mlekarnah takozvani mlečni predgrevač, pri katerem se mleko priteka iz nabiralnika ali jarina segreje v topli vodi na 30° C in odtod teče samolastno (avtomatično) v posnemalnik. Iz več vzrokov smo postavili v račun mesto tega predgrevača, ki stane K 180, raje parotvorec, ki stane 120 K več. To pa vsled tega:

1. Ker pri navadnem predgrevaču skoro ni mogoče dobiti čistega kropa za pomivanje mlečne posode, kar je pri parotvorcu.

2. Če hočemo delati v mlekarni pozneje sir (domači) ali tudi emodolski moramo pri navadnem predgrevaču za sir postaviti in kuriti posebno peč. Če imamo pa parotvorec, ni treba družega nego od glavne cevi napeljati še eno ali več postranskih do dvojnega dna dotičnega sirnega kotla in stvar je gotova.

3. Jako važno je tudi to, da pri parotvorcu ni treba mlečnega jarina postavljati prav visoko. Nekaj čez 1 m popolnoma zadostuje. Pri predgrevaču pa je treba jarin dvigniti tako, da se more do njega šele po 5, 6 stopnjicah in to s 30 litersko posodo za mleko

ni ravno ljuba zabava, ampak se vsak boji tega „špasa“. Splošno tedaj priporočamo parotvorec mesto predgrevača.

Hladilnik za smetano smo tudi izpustili iz računa, ker si mislimo, da ima mlekarna na razpolago ledenico (to je najbolje) ali vsaj dovolj hladno klet, hladilnik pa se more rabiti samo tam, kjer imamo tekočo vodo na razpolago in to je večkrat „ne“, kot „da“.

Tudi sito za presno maslo jemati iz pinje sem izpustil, ker se mi zdi pripravneje odločiti pinjenec iz pinje na ta način, da se samo pokrov kolikor treba odvijemo in tako pinjenec odlijemo.

Nujno potrebno je, da imajo mlekarni s parotvorcem nad mlekarno (pod streho) jarin za mrzlo vodo, da more le-ta pritekati s precejšnjim pritiskom v kotel za paro, kajti drugače bi morali popreje izpustiti vso paro iz kotla, predno bi mogli doliti vanj na novo vode in to utegne biti časih zelo neprijetno delo.

Slednjič priporočamo vsaki mlekarni naj skrbi tudi za majhno železno pečico za zimo tudi v prostoru, kjer se putrari. Lansko leto so imeli hude zimske mesece v več mlekarnah križ, da ni bilo moči napraviti lepega masla; drobil se je kot sir, imel zoprni postranski okus in vode ni dal čisto iz sebe, prevelik mraz v putrarni je imel precej krivde na sebi, ali bolje oni, ki niso poskrbeli za potrebno gorkoto. Naj bo letos drugače. Zdaj je pa tudi čas za polnitev ledenic. Pri tem bi opomnil, da je najbolj pravilno, ako se skladajo kolikor moč veliki kosovi tesno drug na drugega in šele vmesni manjši prazni prostori naj se izpolnijo z drobno stolčenim ledom. Čez noč in po dnevu, dokler je hud mraz, naj ledenica ostane odprta in naj se zaliva še nekoliko z mrzlo vodo ki bo izpolnila še bolj prazen prostor med ledom, zamrznila in tako izpremenila celo ledenico v eno samo ledeno kepo, ki se najboljše upira poletni vročini.

Toliko Vam povem, prijatelj, za sedaj iz svoje izkušnje. Če še kaj potrebujete, se pa korajžno oglasite.

Vprašanje 2: (R. P. v B.) Moje lansko vino je postalo kakor olje vlečljivo in je tudi spremenilo prvobitni vkus. Kaj je temu vzrok? Je to kaka bolezen?

Odgovor 2: To je bolezen ki jo povzročajo posebne vrste glivic. To pride večinoma od slabega ravnanja z vinom osobito če isto ni popolnoma pokipelo. Popravi se ga pa lahko, ako ga takoj pretočite v zažveplan sod ter če mu dodate nekoliko čreslovine ali tanina

in ga obenem čistite z želatino ali pa z ribjim klejem oziroma z jajčnim beljakom.

Vsekakor pa morate pri pretakanju gledati da pride vino kolikor mogoče z zrakom v dotiko. Zato je dobro, če obesite na pipo kako sito in če ga potem še v kadi z leseno palico ali z metlico stepete.

Vprašanje 3: (N. M. v Sk.) Nekateri trdijo, da seme ki je bilo mrazu izpostavljeno bolje in prej požene, kot tako ki ni bilo mrazu izpostavljeno. Se je to kje praktično dokazalo?

Odgovor 3: To je istina. Posebno z lanenim semenom so se dosegli očitni tozadevni vspehi. Sicer lahko pa sami to na svojih njivah opazite.

Vprašanje 4: (A. G. v Št. L.) Od česa pride to, da postane kuretina garjava na nogah? Se da to ozdraviti in kako?

Odgovor 4: To bolezen prouzročajo posebne vrste gliv (Krätzmilbe). Najprvo postanejo ona rumenkasta ali sivorumenkasta, glini podobna masa ki se najprvo na sprednjih delih noge pokaže se vedno bolj in na debelo kopiči, dokler se spremeni v grdo, debelo krasto ki s časoma popoka. Ta bolezen prouzroči tudi smrt, ker se žival ne more več gibati če ima vse pokvarjene noge.

Glavno sredstvo je snaga v kur-nikih, da se take glive ne nasele. Bolne živali je odstraniti od zdravih ter pomazati napadene dele dva dni zapored z mazilnim milom. To omehuja skorjo ki se da potem lažje odstraniti kar treba natančno in pazljivo izvršiti. Nato se pomažejo kakih 7 dni vsi napadeni deli z nafto in oljem, vsacega polovico.

Odstrgano skorjo je sežgati, da se glive uničijo.

Vprašanje 5: (S. M. v Št.) Lani sem potrosil svoje njive z Tomasovo žlindro in kajnitom, pa precej pozno spomladi, malo preden sem sejnal. Mislim sem, da bo vse bolje in hitrejšje poglajno, doživel pa sem ravno narobe. Vprašam: Ali sem jaz slabo ravnal, ali je bil gnoj slab?

Odgovor 5: Če je bil gnoj ali seme slabo ne vemo, ker ne vemo kje ste te stvari naročili. Da ste pa Vi slabo ravnali, to Vam potrdimo.

Tomasova žlindra ne zadržuje kaljenja ako ne pride v večji množini v dotiko s semenom, pač pa zadržuje in sicer prav močno kajnit. Vi ste ti dve gnojili prepozno trosili. Trositi treba jeseni ali vsaj 3—4 tedne preden sejete, da zlezajo njihova hranila globlje nego pride seme. Kajnit pa sploh na-

pravi na vrhu zemlje trdo skorjo, zato se ga v ilovnatih zemljah navadno ne rabi

Sejmi.

Na Kranjskem:

- 11. januv. v Trnovem (Notr.), Žerovnici in na Vidmu (poleg Krke).
- 12. " v Metliki.
- 17. " v Kotredežu, Železnikih, Uncu, Brežicah, Cerkljah, Kostanjevici in Dobropoljski v Vidmu.
- 18. " v Novi vasi (Blok) in Vinici.
- 19. " v Novem mestu.
- 20. " v Kamniku.
- 21. " v Višnji gori (za živino).
- 22. " v Vrhpolju pri Vipavi.
- 25. " v Radečah in Ljubljani (3 dni).
- 30. " v Rakeku.
- 1. febr. v Šturji.
- 3. " v Krškem, Žužemberku, Lukovni in Loškempotoku.
- 4. " v Črnomlju.
- 5. " v Barovnici.
- 7. " v Gor. Logatcu.
- 9. " v Metliki, Boštanju, Grahovem.

Na Štajerskem:

- 11. januv. pri Novi Cerkvi v Šmarju blizu Celja, v Planini.

- 14. januv. pri sv. Filipu v Neročah.
 - 15. " v Gomilici, Artičah in Slov. Gradcu.
 - 17. " v Marenbergu, Kapeli pri Brežicah in Pletročvah.
 - 20. " pri sv. Andražu (pri Ptuju) Arnežu pri sv. Moharju (Podčet. kom.) Buče in Vrevskogorce.
 - 21. " na Teharjih.
 - 22. " v Št. Ilju in Mozirju.
 - 25. " v Studenicah.
 - 29. " v Rajhenburgu, Št. Jurju ob Taboru (za živino in blago).
 - 30. " v Mariboru.
 - 31. " Dobovi.
 - 1. febr. v Vojniku.
 - 2. " na Pankvi, v Celju.
 - 3. " pri sv. Mariji v Jarenicu, Slov. Goricah, v Št. Jakobu pri Kolbiji in Vidmu in Trbovljah.
 - 5. " pri sv. Petru pod sv. Gorami, v Gor. Gradu.
 - 6. " na Dobrni, Lionici.
 - 8. " v Pilštanju.
 - 9. " v Št. Jurju ob juž. žel., sv. Valent. d. v. Brežicah, Pankvi, Središču in Žavcu.
- Na Koroškem:**
- 11. januv. v Gmintu (vsako kvaterno soboto pa živinski semenj).
 - 13. " v Beljaku (vsako kvaterno sredo pa živinski semenj), Milštatu in Strozberzi.

- 18. jan. v Št. Vidu.
- 3. febr. v Frižah, v Paterjonu.

Na Primorskem:

- 14. do 16. jan. v Vidmu.
- 18. januv. v Sežani.
- 3. febr. v Dutovljah.

Vabilo
na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Trziču, registrov, zadruga z neomejeno zavezo, koji se bode vršil v Trziču, h. št. 59 (v uradni sobi hranilnice), v nedeljo, dne 7. februvarja 1904, ob 4. uri popoldne.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za leto 1903.
4. Volitev načetstva in načelnika.
5. Volitev nadzorstva.
6. Razni nasveti in predlogi načelstva.

K obilni udeležbi vabi vse ude

Načelstvo.

V Trziču, 6. januarja 1904.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(170) 24-24

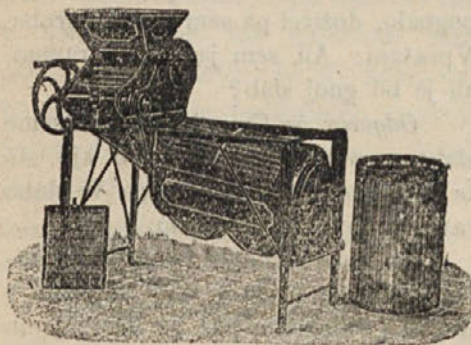
Vsaka rodbina
naj bi v svoji prid rabila le

Kathreinerjevo

Kneippovo sladno kavo

kot primes vsak-
danji kavni pijaci.

Delniška družba tovarne strojev **N. HEID** v Stockerau.

Trijerji

(čistilniki)

za vsakovrstne namene s kovanimi plehi patent „Heid“.

Trijerji

za laneno seme, deteljo, rž, lečo in bob.

Vprave za skladišča, posebno dober sistem in popolna izvršitev.
Excelzior, mlin za šrotanje, pat. „Heid“.

Lahek za goniti! Veliko naredi! Nizka cena!

Nad šestdeset prvih odlikovanj! 201 12-4

Tak
težak prešič

zredi se le s pridajo

Barthelovega klajnega apna

v enajstih mesecih. I. Melzer piše 9. decembra 1896: „Z od Vas dobljenim klajnim apnom dosegel sem v lastni reji pri jednat mesev starem mladiču navadne kmečke pasme spitano težo 250 kil.“

Barthelovo klajno apno ie najboljšje in najcenejše sredstvo, da se žival obvaruje pred zlomljenjem kosti, hromostjo žrebet, telet in pujskov, za izrejo mladičev, zvišanje mleka, proti glodanju lesa, pitju gnojnice, za nesenje jaje pri kokoših itd. Popis in priznanja brezplačno.

M. Barthel & Comp., Dunaj

X. Siccardsburggasse 44.

204 12-3

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Vse vrste slamorenice

lahko tekoče za na roko in do najmočnejših za na gepelj ali vodno moč v veliki izbiri priporočata

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev
Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Tudi se dobijo po najnižji ceni vsi drugi poljedeljski stroji kakor: **gepelni mlatilnice, reporeznice, mlini za šrotati in mleti, preše za sadje in grozdje, trombe in cevi za vodovode in sploh vsa železnina.**

190 x—10 Slovenski ceniki brezplačno.

Žive velike uharice

volkove, medvede, divje mačke, ptice roparice, kakor vse vrste žive divjačine kupuje

G. Frank,

tvrdka za izvažanje živé divjačine, veletrgovina z živalimi.

Dunaj V., Zentagasse 48.

v lastni hiši. 193 12—9

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštne prosto.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomaževo žlindro, kalijevo sol, solitar, superfosfat (koščeno moko)** in **Barthel-ovo klajno vapno.**

Naročila se točno izvršujejo!

Najnovejša iznajdba!

Mlini za drobljenje

„Hospodar“

s stoječimi kameni

Iznajdba

češke industrije.

Teče lahno. — Cena nizka.

Dalje za zimsko dobo:

**Stroj za obrezovanje
repe.**

Stroj za ribanje repe.

Reznica za krompir.

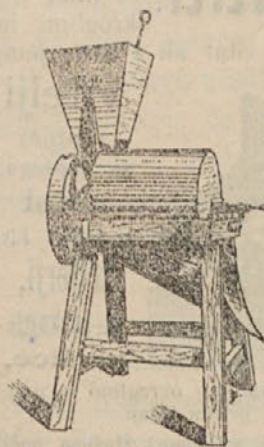
**Valaške plahte za konje
zarobljene, iz čiste volne.**

Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Društvo „Hospodar“

v Hustopečich u Bečvou, Moravsko.

192 x—6

Zahvala in priporočilo!!

Spoštovani gospod

I. (176) 24—19

G. Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani
Dunajska cesta.

Po večletnej uporabi pri svojej živini in po velikem povpraševanju od svojih znancev in družih po Vašem živinskem prahu; prišel sem do prepričanja, da je **Vaš živinski prah** izborno zdravilo, katero bi se ne smelo v nobenem hlevu pogrešati.

Z odličnim spoštovanjem **And. Kocjančič.**

Podgora pri Gorici, dné 13. julija 1902.

Vsi kmetovalci

se lahko pričajo, da je najboljše sredstvo

konje, krave, telice, vole, prašiče, ovce itd., obdržati zdrave, močne, ješče in debele, če se jim primešuje k krmi

iz lekarne

živinski prašek PICCOLI

„pri Angelju“ Ljubljana, Dunajska cesta.

En zavoj 1/4 kg 50 vin., 10 zavojev 4 K. Vnanja naročila po povzetju.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

Popolne oprave za mlekarno na roko

194 12-8

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

v Gradcu, Annenstrasse 26.

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarna in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

in na silo: Aparate in posode.

Najizvrstnejši in priznано najboljši

plugi iz jekla, brane, poljski valarji,

stroji za sejanje 'Agricola',

amerikanski stroji za košnjo in žetev,

za mrvo, deteljo in žito,

za obračanje mrve, grablje za seno in žetev.

Preše za seno, slamo, vino, sadje in hidraulične preše.

Mlini za grozdje, stroji za obiranje grozdja,

mlini za sadje,

brizgalnice za trte in rastline,

priprave za sušenje sadja in prikuhe.

izdeluje po najnovejši in poznano najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in zavodi za napravo plugov.

Ustanovljene 1872.

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

900 delavcev.

Odlikovane s čez 500 zlatimi in srebrnimi svetinami itd.

Obširni katalogi brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

stroji za mlatiti

s patentovanimi okroglimi in mazljivimi tečaji, na roko in na vitál ali z motorjem,

vitelji

(kupje)

za naprego,

mlini

za čiščenje žita,

trijerji,

za roškanje

turšice,

stroji za rezanico s patentovanimi, okroglimi in mazljivimi tečaji.

reznice za repo, mlini za šrot, parniki za krmo, štedilne peči,

obračljive sesalke za gnojnico

in vse druge poljedelske stroje

200 8-4

